

РЕАЛІЗАЦІЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Безсонова Луїза Романівна

слухач бакалавріату за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»

Харківський національний університет
імені Семена Кузнеця м. Харків, Україна

Зілінська Аліна Сергіївна,

доктор філософії за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»

Анотація. Розглянуто корупція в системі публічного адміністрування. Досліджено методологічні основи та практичні аспекти запобігання та протидії корупційним проявам у системі публічного адміністрування.

Ключові слова: корупція, антикорупційна політика, публічне адміністрування.

Вступ. Корупція визнається великою проблемою для держави та її розвитку, хоча завжди була притаманна майже всім суспільствам. В умовах тотальної корупції в усіх гілках влади на всіх рівнях, неможливо вирішити соціальні, економічні та політичні проблеми. Негативні наслідки, спричинені цим явищем, не лише заважають поступальному, поступальному розвитку суспільства, але й становлять серйозну загрозу інтересам національної безпеки .

Мета роботи. Метою статті є надання рекомендацій щодо шляхів реалізації антикорупційної політики в органах публічного адміністрування.

Матеріали та методи. Проблеми формування й реалізації антикорупційної політики в системі державної служби України, впровадження антикорупційних заходів, розвитку антикорупційного законодавства досліджували такі науковці,

як: О. Андрійко, В. Бавін, В. Баштанник, Ю. Битяк, Є. Додін, Д. Заброта, В. Ківалов, С. Максимов, І. Мацкевич, М. Мельник, В. Соловійов, О. Федотов та ін. Сьогодні актуальні питання антикорупційної політики в публічному адмініструванні досить детально викладено в роботах О. Новікова, В. Якобчук, С. Косянчука та ін.

В роботі були застосовані такі методи дослідження, як: теоретичні методи для систематизації фактів у науковій роботі; аналіз для визначення антикорупційної політики; узагальнення для систематизації висновків.

Результати та обговорення. В умовах сучасного соціального розвитку та інтеграції України в процеси глобалізації однією з найбільших і найнебезпечніших загроз нашому майбутньому є корупція та її неконтрольоване проникнення у всі сфери соціально-політичного, соціально-економічного та правового життя нашого держава.

Сьогодні немає жодної країни, жодної соціально-політичної системи, в якій корупція була б повністю ліквідована. Корупція існує і проявляється навіть у розвинутих демократіях та вільних постіндустріальних економіках. Різниця між цими країнами полягає не в наявності чи відсутності корупції як такої, а в її масштабах, характері та динаміці корупції, наслідках корупції на економічні, політичні, правові та інші соціальні процеси. Корупція виявляє неефективність уряду, його нездатність та функціональну недосконалість державних та громадських установ, що формують систему [1].

Чітко визначити термін «корупція» дуже важко, оскільки це складне соціально-економічне явище з надзвичайно великою диверсифікацією його проявів та форм залежно від релігійних, історичних, культурних та правових відмінностей між країнами. Соціальна природа корупції виявляється в тому, що: має соціальну обумовленість; має свою соціальну цінність, яку суспільство платить за існування корупції, суттєво впливає на найважливіші соціальні процеси; має історичне походження та глобальний характер, є правовим, економічним, політичним, психологічним та моральним явищем; має здатність пристосовуватися до соціальної реальності, постійно мислити і змінюватися.

Як соціальне явище корупція існує в певних інституційних рамках, в яких на неї впливають правові, економічні, політичні та соціальні процеси, а корупція впливає на право, економіку, політику, ідеологію, соціальну психологію тощо.

Можна погодитися з думкою, висловленою в науковій літературі, що запобігання корупції та її проявам буде ефективним за умови існування науково обґрунтованого визначення ризиків корупції в різних сферах державного управління, промисловості та діяльності різних відомств та органи місцевого самоврядування [2]. Лише в цьому випадку запобіжні заходи ефективні, оскільки спрямовані на усунення певних криміногенних факторів корупції. Тому держава в особі правоохоронних органів повинна бути замовником кримінологічних та соціологічних досліджень корупційних злочинів для виявлення корупційних ризиків у сферах юстиції, правоохоронної діяльності, медицини, освіти, енергетики, агропромисловості, металургії, банківської справи та фінанси, побутові, військові.

Оцінка ефективності національної антикорупційної стратегії базується на результатах державної програми запобігання та протидії корупції на період 2021-2025 років, позиції України в міжнародних рейтингах (економічна свобода, інвестиційна привабливість, прозорість тощо). Спостереження за Україною міжнародними організаціями, соціологічні дослідження, опитування громадської думки.

Розглянемо сучасний стан та можливості вдосконалення формування та реалізації антикорупційної політики на державній службі України та визначаємо характер державної антикорупційної політики на державній службі як складне правове та соціально-політичне явище, яке має певні характеристики [3]:

- відповідно до форм, інструкцій, завдань та сфер впливу антикорупційної політики на державній службі це розглядається як скоординована взаємодія всіх державних органів, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та громадян для боротьби з корупцією в

суспільстві;

- антикорупційна політика на державній службі в адміністративно-правовому розумінні є різновидом громадського порядку та державного управління;

- антикорупційна політика держави на державній службі реалізується шляхом цілеспрямованої вольової діяльності певних людей, які є державними службовцями;

- антикорупційна політика на державній службі має систематичний характер, оскільки проводиться виключно в складній соціальній системі. Ця система є внутрішньою особливістю антикорупційної політики держави, що забезпечує узгодженість, координацію, підпорядкованість, необхідну доцільність, раціональність та ефективність цього процесу. Реалізація антикорупційної політики - це постійний щоденний процес;

- антикорупційна політика на державній службі здійснюється виключно на основі чинного законодавства певної держави на певний історичний момент часу;

- антикорупційна політика на державній службі полягає у здійсненні регуляторного та організаційного практичного впливу на об'єкти державного управління, якими є суспільні відносини в будь-якій сфері суспільства, при цьому суб'єкти та об'єкти працюють разом в єдиній складній системі.

Дослідження сучасного стану корупційної злочинності в Україні дає підстави для переходу до вирішення іншої наукової проблеми статті - визначення основних антикорупційних стратегій. В узагальненому вигляді вони представлені в українському Законі «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на період 2014-2017» від 14 жовтня 2014 року. Основними напрямками боротьби з корупцією відповідно до цього положення є: запобігання корупції в представницьких органах влади; створення доброчесної державної служби; запобігання корупції в діяльності органів виконавчої влади; запобігання корупції при державних закупівлях; запобігання корупції в органах судової та кримінальної юстиції; запобігання

корупції в приватному секторі; забезпечення доступу громадян до інформації; формування негативного ставлення до корупції тощо [4].

Однак ці стратегії не є вичерпними, оскільки неможливо включити всі антикорупційні заходи в один закон. Виходячи із сучасного стану корупційних злочинів та ефективності боротьби з корупцією в Україні, зазначені вище стратегії повинні доповнюватися низкою заходів, без яких антикорупційна політика нашої країни не зможе відповідати високим міжнародним стандартам у цій галузі. площі.

Загалом слід підкреслити, що корупція становить значну загрозу для суспільства, і сьогодні ступінь її поширення є реальною загрозою національній безпеці. Незважаючи на організаційно-правові заходи, вжиті для боротьби з корупцією за останні два роки, їх масштаби не зменшились, що частково слід пояснити відсутністю теоретичних основ для розробки національної антикорупційної політики. Вектор наукового інтересу до вивчення корупції досягає як вивчення системних характеристик корупції, наслідків, які вона має на національному рівні, так і розуміння окремих культурних та психологічних факторів, що сприяють корупційній поведінці чиновників у або це запобігає певній висоті. Отже, явище корупції слід розглядати незалежно, спочатку як соціально-політичне явище, характер якого не можна пояснити лише соціально-психологічними чи економічними особливостями діяльності державних службовців [5].

Водночас, деякі ключові питання антикорупційних заходів ще не досліджені належним чином. Перш за все, існує чітке визначення сутності корупції в органах державної влади. Встановлення стратегії та тактики боротьби з корупцією, встановлення її цілей та визначення сил та засобів значною мірою залежать від їх правильного розуміння. На цьому тлі більше уваги слід приділяти з'ясуванню соціальної природи корупції. У цьому контексті важливими є історичне походження та соціальні умови корупції, її економічні, правові аспекти, системний характер та зв'язок з іншими негативними соціальними явищами [6]. У той же час політичний аспект

корупції часто виділяють через політичний колір корупції: з одного боку, це продукт управління, з іншого боку, він має прямий вплив на формування державних інституцій, функціонування яких значною мірою визначає характер влади.

Слід підкреслити, що чинне українське законодавство практично не містить юридичних засобів для усунення причин та умов, що породжують ризики корупції у сфері службової діяльності.

У цьому контексті реформа державної служби відповідно до міжнародних стандартів є важливою частиною антикорупційних реформ.

Законодавчі гарантії поділу політичних та адміністративних функцій у системі органів державної влади, реального поділу державних, державних та комерційних (приватних) інтересів бізнесу та влади повинні стати запорукою ефективності, стабільності та високого професійного рівня державної служби.

З цією метою Закон України про державну службу потребує суттєвого перегляду (прийняття в новій редакції), з акцентом на створенні прозорої системи відбору персоналу незалежними комісіями та просування по службі на основі об'єктивних критеріїв, запровадження системи ротації. Персонал на посадах, пов'язаних із підвищеним ризиком корупції, підвищенням рівня соціального захисту, розповсюдженням принципів та вимог державної служби серед усіх державних службовців.

Висновки. Отже, слід зазначити, що в контексті широкомасштабної корупції основна увага приділяється усуненню першопричин, а не боротьбі з конкретними проявами. Як наслідок, правові системи деяких розвинених країн не характеризуються використанням у своєму законодавстві терміну «боротьба». У правовому акті законодавець встановлює принципи запобігання злочинам, що стосуються конкретної сфери діяльності. У політиці надання державних службовців держава також забезпечує реальні гарантії роботи, соціальну та матеріальну підтримку державних службовців та членів їх сімей. Забезпечуючи чиновника якомога більше, держава зменшує ризик його «лояльності» до корупції та її проявів.

Заходи боротьби з корупцією включають максимальне скорочення адміністративних рішень, які залежать від розсуду чиновника, обмеження його компетенції формалізованими функціями, обмеження бюрократичної влади, а також різні обмеження прав чиновників "регулювати" посадових осіб економіка, освіта, наука, громадянське суспільство, персонал, збільшення попиту на чиновників за злочини та кримінальні правопорушення на посаді, забезпечення незалежності суддів (судів), максимальна прозорість державної діяльності для громадськості, ЗМІ, наявність реальних, а ніж декларативна політична воля, ці та інші для здійснення заходів.

Список використаних джерел:

1. Антикорупційна політика держави: складові та напрями реалізації : навч. посіб. / авт. кол. : С. М. Серьогін (кер авт. кол.), В. В. Баштанник, Н. А. Липовська за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. – 476 с.
2. Буряк Г. С. Корупційні відносини в сучасних умовах інституціоналізації світової економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02 / Буряк Г. С. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2010. – 24 с.
3. Михальченко М. Корупція в Україні: політико-філософський аналіз : монографія / М. Михальченко, О. Михальченко, Є. Невмержицький; Ін-т політ. і етнонац. Дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Кураса, 2010.– 615 с.
4. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період: монографія / О. Ю. Бусол. – Київ : Ін Юре, 2014. – 564 с.
5. Рогульський С. С. Адміністративно-правові заходи боротьби з корупцією в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец.12.00.07 / Рогульський С. С. ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2005. – 19 с.
6. Бадалова О.С. Загальні історико-правові аспекти боротьби з корупцією

// Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – №11. – С. 149–153.